

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 11

NOVEMBER 2017

**EKONOMIE V2
NASIENRIGLYN**

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 18 bladsye.

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1****1.1 MEERVOUDIGEKEUSE-VRAE**

- 1.1.1 B Inkomste-elasticiteit ✓✓
- 1.1.2 A absoluut ✓✓
- 1.1.3 A oligopolieë ✓✓
- 1.1.4 C totaal ✓✓
- 1.1.5 C swartmark ✓✓
- 1.1.6 B Frankryk ✓✓
- 1.1.7 A kapitalisme ✓✓
- 1.1.8 B ultravioletstrale ✓✓ (8 x 2) (16)

1.2 PASITEMS

- 1.2.1 H (die verwantskap tussen prys van die een produk en die gevolglike verandering in die hoeveelheid gevra van 'n ander produk.) ✓
- 1.2.2 A (produk wat in samewerking met 'n ander gebruik word) ✓
- 1.2.3 G (maak soveel wins as moontlik) ✓
- 1.2.4 B (tydperk waarin 'n produsent al sy produksiefaktore kan verander) ✓
- 1.2.5 C (moeilikheid ervaar deur mense om te oorleef) ✓
- 1.2.6 D ('n belasting gehef op invoere) ✓
- 1.2.7 E (die permanente vernietiging van boslande) ✓
- 1.2.8 F (koste van voordeel van 'n produk of diens wat nie na derde partye verander word nie) ✓ (8 x 1) (8)

1.3

- 1.3.1 Eenheidelasticiteit ✓
- 1.3.2 Integrasie ✓
- 1.3.3 Samespanning ✓
- 1.3.4 Volhoubaarheid ✓
- 1.3.5 Buitelandse direkte investering ✓
- 1.3.6 Vryhandel ✓ (6 x 1) (6)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B**VRAAG 2: MIKRO-EKONOMIE****2.1 2.1.1 Lys enige TWEE eienskappe van nut.**

- Dit is abstrak. ✓
- Dit is subjektief ✓
- Verskil van persoon tot persoon ✓
- Verskil van een situasie tot 'n ander ✓ (2 x 1) (2)

2.1.2 Hoe gebeur onvolmaakte markstrukture?

Onvolmaakte markte gebeur wanneer een van die toestande van volmaakte markte nie bereik word nie. ✓✓
(Aanvaar enige relevante antwoord.) (2)

2.2 Datarespons**2.2.1 Identifiseer 'n private monopolie uit die uittreksel.**

Suid-Afrikaanse Brouery ✓ (1)

2.2.2 Identifiseer EEN eienskap van 'n monopolie uit die uittreksel.

Daar is een verkoper / verskaffer van die produk. ✓ (1)

2.2.3 Verduidelik kortliks 'n *natuurlike monopolie*.

'n Monopolie wat met hoë kapitaalkoste/geografiese ligging ✓/
geen nabye plaasvervangers het nie. ✓ (2)

2.2.4 Wanneer word 'n produk 'n substituuatprodukt genoem?

Is wanneer 'n substituuatprodukt in die plek van 'n ander produk gebruik word. ✓✓ (2)

2.2.5 Hoe word mededingers verhoed om hierdie mark te betree?

Hulle word verhoed deur:

- Natuurlike struikelblokke soos alleeneienaarskap van natuurlike hulpbronne soos die besit van 'n diamantmyn. ✓✓
- Ekonomiese skaal voordele wat groot voordele vir bestaande maatskappye bied. Groot maatskappye het natuurlike voordeel teenoor klein ondernemings. ✓✓
- Regering kan toetrede tot mark verhoed deur lisensiëring. ✓✓
- Patentregte wat die innoveerder eksklusiewe regte gee om 'n produk te vervaardig solank die patentregte geldig is. ✓✓

(2 x 2) (4)

2.3 Datarespons: grafiek

2.3.1 Voorsien byskrifte vir die kurwes 'a' en 'b'

A – totale inkomste ✓

B – gemiddelde inkomste ✓

(2)

2.3.2 Verduidelik kortliks die term *marginale inkomste*.

Dit is die ekstra inkomste ontvang deur een ekstra eenheid te verkoop. ✓✓

(2)

2.3.3 Hoe word die waarde van 'b' bereken?

$$\text{Gemiddelde inkomste} = \frac{\text{Totale inkomste} \checkmark}{\text{Hoeveelheid verkoop} \checkmark}$$

(2)

2.3.4 Wat is die verhouding tussen kurwe 'a' en marginale inkomste?

Wanneer grenskoste positief is, sal die totale inkomste styg, ✓✓
wanneer die grensinkomste-kurwe die horisontale as sny, is
MI = 0, ✓✓ wanneer MI negatief is, sal TI begin daal. ✓✓

(4)

2.4 **Verduidelik interafhanklikheid van firmas en nie-prysmededinging as eienskappe van 'n oligopolie.**

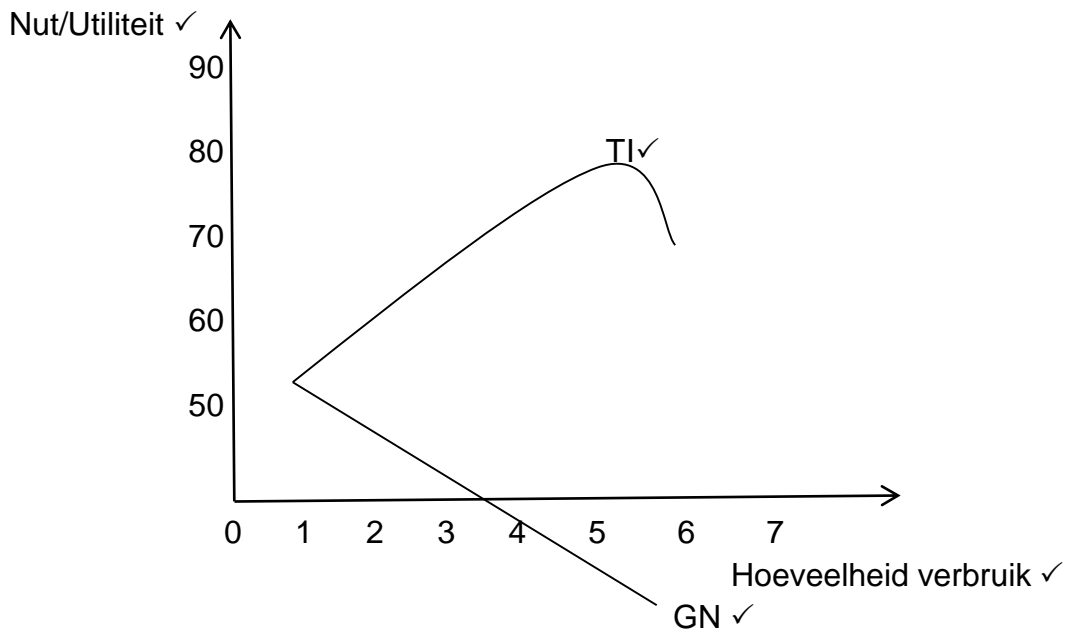
Wedersydse afhanklikheid

- Een verkoper se aksie sal die ander verkoper se aksie beïnvloed. ✓✓
- Elke firma is bewus van die ander se aksie omdat die mark deur 'n paar firmas beheer word bv. motors. ✓✓ (4)

Nie-prysmededinging

- Oligopoliste is huiwerig om pryse te verander, dit is om prysoorloë te voorkom. ✓✓
- Hulle maak gebruik van ander maatreëls om kliënte te lok en hul markaandeel te verhoog, ✓✓ byvoorbeeld naverkoopdiens, bou handelsmerklojaliteit ✓ens. (4) (8)

2.5 **Verduidelik met behulp van 'n grafiek die verband tussen toename in verbruik, totale nut en grensnut.**

Maks. 4

Verduideliking van grafiek

- Aangesien die eenhede vermeerder word, neem die totale nut teen 'n laer koers toe ✓✓ terwyl marginale nut teen 'n vinnige koers verminder. ✓✓
- Die totale nutkurwe se helling is opwaarts en die totale marginale nut kromme is afwaarts. ✓✓
- Soos verbruik aanhou tot by eenheid 5, word marginale nut negatief terwyl totale nut verminder. ✓✓

(Aanvaar enige relevante korrekte verduideliking.)

Maks. 4 (8)

[40]

VRAAG 3**3.1 3.1.1 Lys enige TWEE lidlande van die SAOG.**

Angola; ✓ Botswana; ✓ Demokratiese Republiek van die Kongo; ✓ Lesotho; ✓ Madagaskar; ✓ Malawi; ✓ Mauritius; ✓ Mosambiek; ✓ Namibië; ✓ Seychelle; ✓ Suid-Afrika; ✓ Swaziland; ✓ Verenigde Republiek van Tanzanië; ✓ Zambië; ✓ Zimbabwe

(2 x 1) (2)

3.1.2 Watter impak het MIV/Vigs op armoede?

MIV/Vigs affekteer mense wie nog steeds werk tussen die ouderdom van 20–45. Dit lei tot 'n drastiese daling in inkomste, wat lei tot armoede. ✓✓

(Aanvaar enige korrekte antwoord.)

(2)

3.2 Datarespons**3.2.1 Vanuit die spotprent identifiseer TWEE voorwaardes wat ryk lande kan verbind om wêreld-armoede te verminder.**

- Moet niks verander nie. ✓
- Moenie verhoed dat die ryk wêreld die globale ekonomie domineer nie. ✓

(2)

3.2.2 Verduidelik kortliks *relatiewe armoede*.

Relatiewe armoede is wanneer iemand relatief arm is in vergelyking met die wat meer het in die gemeenskap waarin hy woon. ✓✓

(2)

3.2.3 Verduidelik werkloosheid as 'n oorsaak van armoede.

Sonder 'n redelike inkomste, kan mense nie hulle basiese behoeftes bevredig nie, kinders kan nie skool bywoon nie, en hierdie gebrek aan inkomste veroorsaak meer armoede. ✓✓

(Aanvaar enige redelike korrekte antwoord.)

(2)

3.2.4 Hoe dink jy kan armoede verlig word?

Armoede kan verlig word deur:

- Voorsien gratis onderwys en beurse aan die armes omdat onderwys 'n magtige instrument is om armoede te verlig. ✓✓
- Voorsien basiese dienste en ander nie-finansiële oordragte in die vorm van maatskaplike lone en toelaes. ✓✓
- Voorsien toegang tot grond, behuising en kapitaal, insluitend openbare infrastruktuur. ✓✓
- Ekonomiese geleenthede moet geskep word om te verseker dat die ekonomie geleenthede vir arm huishoudings genereer om beter inkomste te verdien. ✓✓

(Aanvaar enige relevante korrekte antwoord.)

(2 x 2) (4)

3.3 Datarespons

3.3.1 Identifiseer TWEE faktore wat die meeste tot gronderosie bydra.

- Oorbeweiding ✓
- Ontbossing ✓

(2)

3.3.2 Hoe kan tegnologiese innovasie gebruik word om die omgewing te beskerm?

- Vervang fossielbrandstowwe met volhoubare energiebronne soos wind-getybeweging, golfbewegings, son-energie, hidro-energie ✓✓
- Ontwikkel stelsels om afval in alle vorme te verminder, soos herwinning of die produksie van by-produkte. ✓✓
- Voorsien spesifikasies aan produkontwikkelaars om substituu-produkte wat omgewingsvriendelik is te produseer. ✓✓ (2 x 2)

(4)

3.3.3 Hoe kan landbou tot grondagteruitgang bydra?

- Deur die land oor en oor te gebruik sonder enige rusperiodes tussenin. ✓✓
- Wanneer die plaasgrond geploeg word, word die blootgestelde boonste grond dikwels deur die wind weg gewaai of deur reën weggespoel. ✓✓

(Aanvaar enige relevante korrekte antwoord.)

(4)

3.4 **Verduidelik die verbetering van kommunikasie en tegnologie as 'n oorsaak van globalisering.**

Verbetering van kommunikasie en tegnologie

- Die ontwikkeling van kommunikasie en tegnologie het lande regoor die wêreld in staat gestel om verbind te wees. ✓✓
- Internet en mobiele tegnologie het toegelaat dat verskillende lande meer kan kommunikeer ✓✓
- Dit vind plaas deur die gebruik van landlyne, satelliete en kables onder water. ✓✓
- Die spoed waarteen hierdie inligting versprei word het ook verbeter. ✓✓
- Die gebruik van moderne tegnologie soos Skype maak dit moontlik vir mense in verskillende lande om mekaar op die skerm van die rekenaar te sien. ✓✓
- Inligting Kommunikasie Tegnologie het die wêreld klein gemaak ✓✓
(Aanvaar enige relevante korrekte antwoord.) (2 x 4) (8)

3.5 **Watter uitdagings sal die samelewing in die gesig staar as die regering nie ingryp om armoede te verlig nie?**

Die gemeenskap sal die volgende uitdagings in die gesig staar

- Baie mense sal nie hulle basiese behoeftes kan bevredig nie. ✓✓
- Min mense sal opgevoed word ✓✓
- Dit sal veroorsaak dat die land nie genoeg vaardighede het vir die groei en ontwikkeling van die ekonomie nie. ✓✓
- Daar sal meer misdaad wees. ✓✓
(Aanvaar enige relevante antwoorde.)

(8)
[40]

VRAAG 44.1 4.1.1 **Lys enige TWEE voorbeelde van hernieubare hulpbronne**

- Woude ✓
- Visse ✓
- Herwinbare water ✓
- Suurstof ✓

(Aanvaar enige relevante korrekte antwoord.) (2 x 1) (2)

4.1.2 **Waarom is die hoeveelheid wat aangevra word van gewoonte-artikels, prys-onelasties?**

Dit is omdat verbruikers gewoon is om hierdie produkte te gebruik en hulle glo dat hulle nie sonder dit kan oorleef nie. ✓✓

(Aanvaar enige relevante korrekte antwoord.) (2)

4.2 **Datarespons: Spotprent**4.2.1 **Gee TWEE kontinente in die uittreksel genoem.**

- (Wes-) Europa ✓
- Afrika ✓

(2)

4.2.2 **Verduidelik kortliks die term *per capita inkomste***

- Dit is inkomste per kop in die bevolking ✓✓ **OF**
- Is die nasionale inkomste van 'n land gedeel deur sy bevolking ✓✓

(2)

4.2.3 **Onderskei tussen ryk en arm lande in terme van die vlak van ontwikkeling.**

Ryk lande is ontwikkelde lande ✓ terwyl arm lande minder ontwikkel is of ontwikkelende lande is. ✓

(2)

4.2.4 **Hoe dink jy kan ongelykhede tussen ryk en arm lande verminder word?**

Ongelykhede kan verminder word deur:

- Nooi ryk lande uit om in arm lande te investeer ✓✓
- Deel van inligting oor onderwys en gesondheidskwessies ✓✓
- Bevorder industrialisering in ontwikkelende lande ✓✓
- Die bekendstelling van beleide soos uitvoerbevordering en invoer vervanging ✓✓

(Aanvaar enige korrekte relevante antwoorde) (2 x 2) (4)

4.3 **Datarespons: Grafiek**4.3.1 **Voorsien die korrekte byskrif vir kurwe 'a'**

Vraagkurwe ✓✓

(1)

4.3.2 **As die prys sou styg van 10 tot 15, wat is die hoeveelheid goedere wat aangevra sou word?**

50 eenhede ✓✓ (1)

4.3.3 **Verduidelik kortliks pryselastisiteit van vraag vir luukse goedere**

- Luukse goedere is pryselasties omdat hulle op prysveranderinge reageer. ✓✓
- 'n Prysstyging in luukse goedere sal tot 'n groot daling in hoeveelhede lei omdat dit nie noodsaaklik is nie ✓✓ (2 x 2) (4)

4.3.4 **Gebruik die inligting vanuit die grafiek, bereken en dui aan die soort pryselastisiteit van vraag**

$$\begin{aligned} \text{PEV} &= \frac{\% \text{ verandering in hoeveelheid aangevra}}{\% \text{ verandering in prys}} \\ &= \frac{50/50 \times 100}{5/15 \times 100} \checkmark = \frac{100}{33,3} \\ &= 3 \checkmark \text{ Relatiewe elastiese vraag } \checkmark \checkmark \quad (4) \end{aligned}$$

4.4 **Bespreek tyd en beskikbaarheid van arbeid as faktore wat pryselastisiteit van aanbod bepaal**

Tyd wat geneem word om te produseer

- Die kapasiteit van produsente is vasgestel op die korttermyn. ✓✓
- Hulle kan nie meer produkte oornag vervaardig nie. ✓✓
- Daarom is die aanbod meer onelasties op die korttermyn. ✓✓ (Enige 2)

Beskikbaarheid van arbeid

- As produsente ongeskoolde arbeiders gebruik is dit maklik vir hulle om by prysveranderinge aan te pas. ✓✓
- As produsente produksie wil verhoog sal dit makliker wees om ongeskoolde arbeiders aan te stel as geskoolde werkers. ✓✓
- Daarom is aanbod meer elasties as produksie ongeskoolde arbeid benodig aangesien daar 'n tekort aan geskoolde arbeid in Suid Afrika is. ✓✓

(Enige 2) (8)

4.5 **Watter probleme sal ervaar word in die ekonomie as niehernieubare hulpbronne oormatig gebruik word?**

Baie probleme sal ervaar word as nie-hernieubare hulpbronne oormatig gebruik word:

- Niehernieubare hulpbronne is meesal natuurlike hulpbronne wat nie meer as een keer gebruik kan word nie bv. olie, steenkool, minerale, natuurlike gas. ✓✓
- Word meesal deur die sekondêre sektor vir vervaardiging gebruik. ✓✓

Die oorgebruik van hulpbronne sal:

- Lei tot uitputting van hierdie hulpbronne en daarom die vervaardigingsektor negatief affekteer. ✓✓
- Lei tot afname in ekonomiese aktiwiteite. ✓✓
- Lei tot aflegging en werkverliese wat in die ekonomie ervaar word ✓✓
- Oormatige lugbesoedeling veroorsaak as gevolg van ontginning van hulpbronne. ✓✓
- Suurreën veroorsaak wat tot globale verwarming lei. ✓✓

(8)

[40]

TOTAAL AFDELING B: 80

AFDELING C

Beantwoord enige EEN van die twee vrae uit hierdie afdeling in die ANTWOORDEBOEK.

STRUKTUUR VAN OPSTEL	PUNTE-TOEKENNING
Inleiding	Maks. 2
Liggaam	
Hoofgedeelte: Bespreek in detail/In-diepte bespreking/Ondersoek/Bespreek krities/Analiseer/Vergelyk/Evalueer/Oonderskei/Verduidelik/Assesseer/Debatteer	Maks. 26
Addisionele gedeelte: Gee eie opinie/Bespreek krities/Evalueer/Evalueer Krities/teken 'n grafiek en verduidelik/Gebruik 'n grafiek en verduidelik /Voltooi die gegewe grafiek/Bereken/Lei af/Vergelyk/Verduidelik/Oonderskei/Interpreteer/Debatteer kortliks	Maks. 10
Slot	Maks. 2
TOTAAL	Maks. 40

VRAAG 5: MIKRO-EKONOMIE**40 PUNTE – 40 MINUTE**

Een van die belangrikste funksies van 'n mark is om te verseker dat die regte produk op die regte tyd geproduseer word.

- Met verwysing na die bogenoemde stelling, verduidelik die vraagkant verhoudinge met behulp van grafieke en voorbeelde.
- Waarom is dit belangrik dat die produktemark oorweeg wat daar in die faktormark gebeur?

INLEIDING

'n Vraagverhouding vind plaas wanneer twee of meer goedere en dienste op dieselfde tyd gevra word omdat hulle saam gebruik word. ✓✓

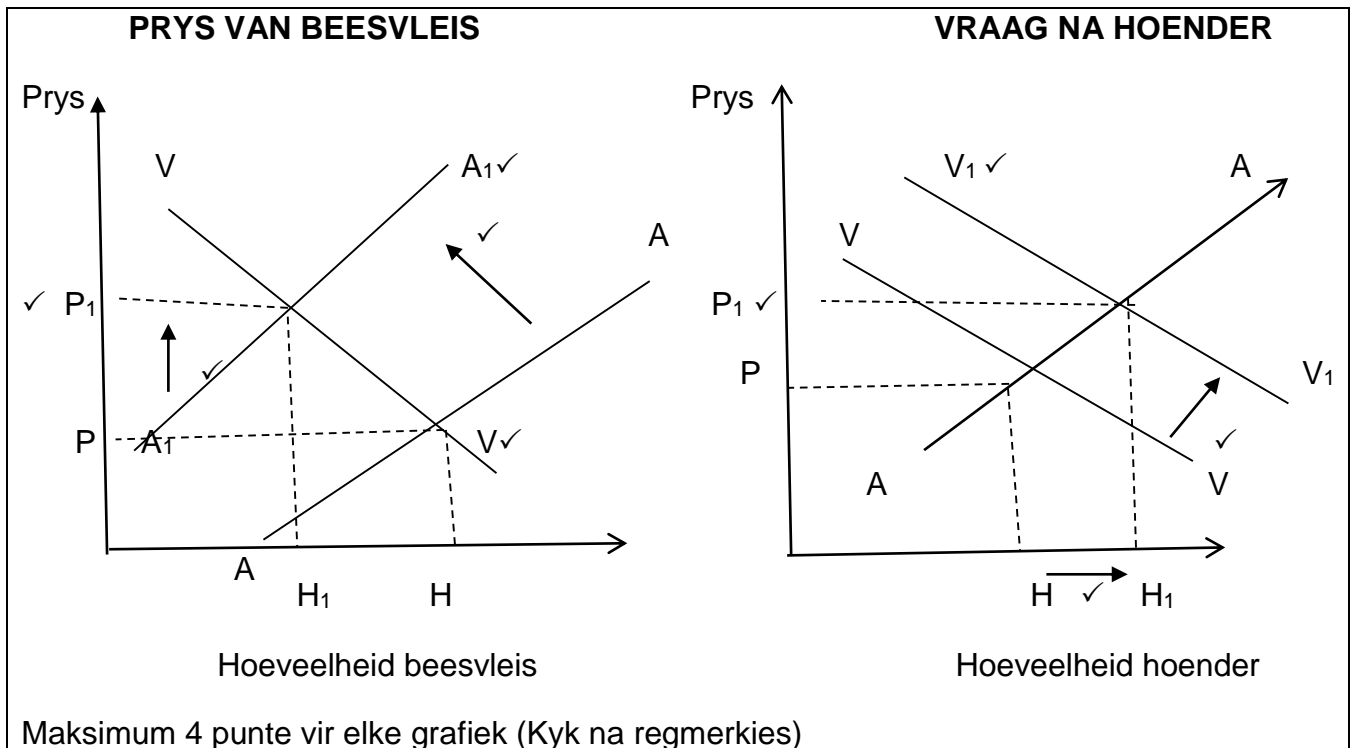
(Aanvaar enige relevante inleiding.)

LIGGAAM

Daar is twee soorte vraag verhoudings: substituuat en komplementêre. ✓✓

Substituut

- 'n Substituutprodukt is 'n produkt wat gebruik word in die plek van 'n ander produkt. ✓✓
- Sekere produkte het spesifieke verhoudings wat vraag gaan beïnvloed. ✓✓
- Byvoorbeeld: as jy beesvleis wil koop maar dit is te duur, dan sal jy geneig wees om die goedkoper alternatief te koop, bv. hoender. In hierdie geval is die hoender die substituuatprodukt. ✓✓

VERDUIDELIKING VAN DIE GRAFIEK

Prys van beesvleis

- Die prys van beesvleis sal van P tot P1 styg a.g.v. 'n daling in aanbod (aanbodkurwe sal skuif van AA na A1A1). ✓✓
- Dit lei tot 'n daling in die hoeveelheid en vraag na beesvleis van H na H1. ✓✓

Vraag na hoender

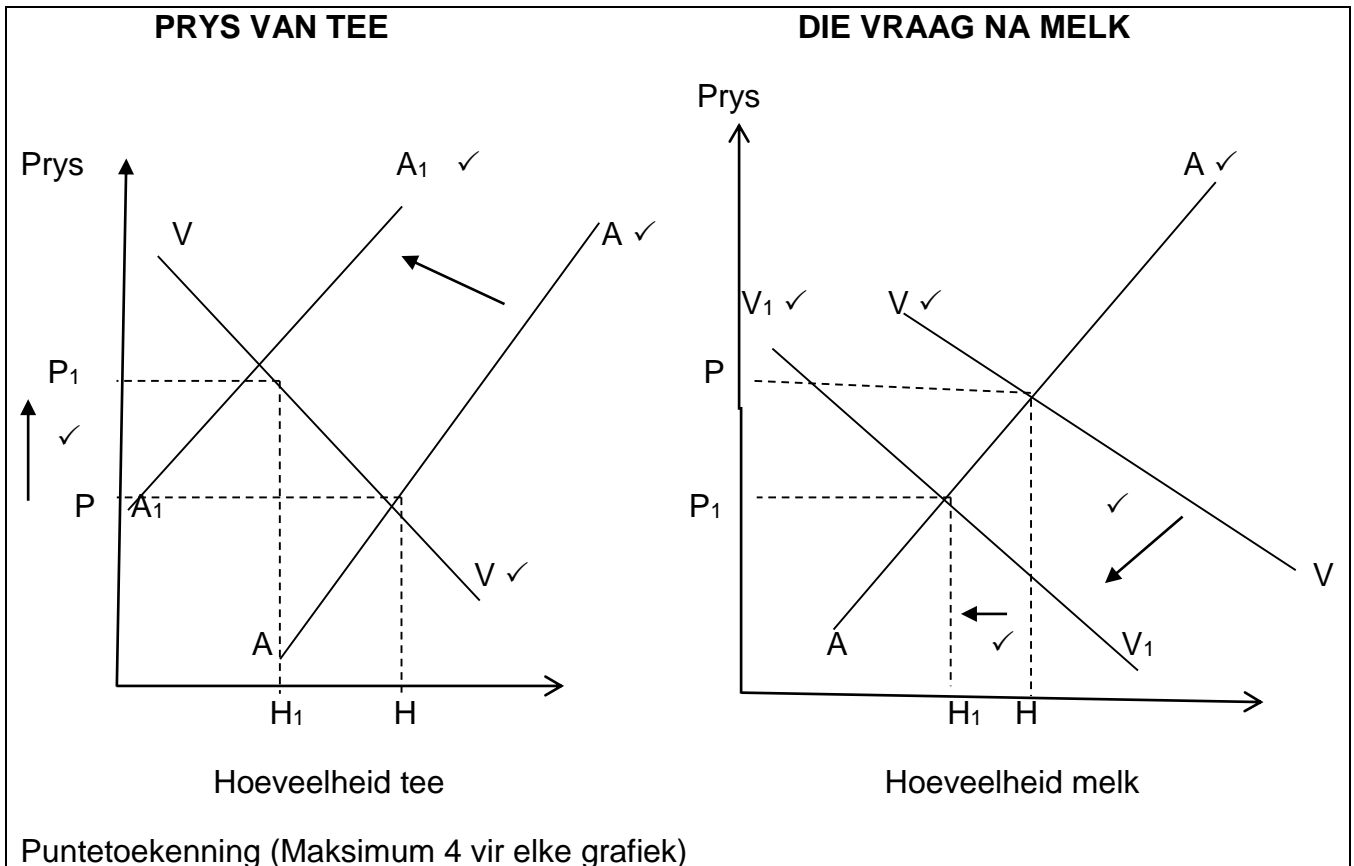
- Die vraag na die substituuatprodukt, naamlik hoender, styg vanaf VV na V1V1. ✓✓
- Omdat daar 'n toename in vraag is, sal die prys ook van P na P1 styg. ✓✓

Dit impliseer dat 'n toename in die prys van een produk sal lei tot 'n toename in die vraag na substituuatprodukte. ✓✓

Maks 13

Komplementêre

Produkte is komplementêre produkte wanneer hulle saam gebruik word om 'n behoefte te bevredig ✓✓ bv. tee en melk. ✓

Puntetoekenning (Maksimum 4 vir elke grafiek)

VERDUIDELIKING VAN DIE GRAFIEK

Prys van tee

- Die prys van tee styg as gevolg van 'n daling in die aanbod. ✓✓
- Aanbodkurwe sal skuif van AA tot A₁A₁, ✓✓ Die prys van tee styg van P tot P₁, ✓✓
- Hoeveelheid aangevra vir tee daal van H tot H₁, ✓✓

Die vraag na melk

- Die styging in die prys van tee sal 'n daling in die vraag na melk veroorsaak. ✓✓
- Mens gaan minder tee koop, daarom sal hulle minder melk benodig. ✓✓
- Dit veroorsaak dat die vraagkurwe (VV) na links skuif tot by V₁V₁, en die hoeveelheid aangevra sal daal van H tot H₁ en die prys sal daal van P tot P₁. ✓✓

Vir komplementêre goedere, wanneer die prys van die een produk styg, sal die vraag na komplementêre produkte daal. As die prys van een produk daal sal die vraag na komplementêre produkte styg. ✓✓

(Maks. 13) (26)

ADDISIONELE GEDEELTE

- Die faktormark is 'n mark waar die produksiefaktore gekoop en verkoop word. ✓✓
- Die produktemark is 'n mark waar goedere en dienste gekoop en verkoop word ✓✓
- Die produktemark is afhanklik van die faktormark vir die beskikbaarheid van die produksiefaktore. ✓✓
- Wanneer die aanbod van een produksiefaktor verander sal dit beide die faktormark en produktemark beïnvloed. ✓✓
- 'n Verandering in die aanbod van velle sal die velle mark negatief beïnvloed omdat daar minder velle aangebied word. ✓✓
- Dit sal skoenvervaardigers beïnvloed en daar sal minder skoene en sakke beskikbaar wees in die produktemark vir skoene en sakke. ✓✓
- Wanneer die vraag na skoene in die produkmark vermeerder sal die vraag na produksiefaktore in die faktormark ook styg. ✓✓

(10)

SLOT

Dit is belangrik dat die produk- en faktormark nou saamwerk en mekaar verstaan omdat hulle afhanklik is van mekaar; die een kan nie sonder die ander bestaan nie. ✓✓

(Aanvaar enige relevante korrekte slot.)

(2)
[40]

VRAAG 6

Die omgewing is 'n waardevolle bate waarsonder die ekonomie en die samelewing nie kan oorleef nie.

- **Bespreek die verskeie benaderings tot die volhoubaarheid van die omgewing.**
- **Watter rol kan die regering speel om die omgewing te probeer red van aardverwarming?**

INLEIDING

Die omgewing is al die lewende en nie-lewende organismes wat natuurlik op die aarde is insluitend die atmosfeer, water, grond, minerale, plante en diere. Volhoubaarheid beteken om die omgewing op 'n korrekte manier te bestuur. ✓✓

(Aanvaar enige relevante inleiding.)

(2)

LIGGAAM**Omgewingsbestuur-benaderings**

Die Suid-Afrikaanse regering het wette goedgekeur vir omgewingsbestuur as sy bydrae tot die volhoubaarheid van die omgewing. Sommige van die wette is soos volg: ✓

Die Wet op Geïntegreerde Kusbestuur, Wet 24 van 2008: wat verantwoordelik is vir die volhoubaarheid van water en oseane. ✓✓

Die Wet op Luggehalte, Wet 39 van 2004: die volhoubaarheid van die atmosfeer. ✓✓

Die Wet op Beskernde Gebiede, Wet 57 van 2003: die volhoubaarheid van die grond. ✓✓

Private eiendomsregte ✓

Mense gee gewoonlik nie om vir dinge wat hulle nie besit nie. ✓ Die regering probeer om hierdie probleem op te los en gee aan hulle eiendomsregte. ✓ Dit verander mense se houding en hulle gebruik die grond versigtig en effektief. ✓✓

Fokus op eksternaliteite ✓

Eksternaliteite is wanneer die koste of voordele van 'n aktiwiteit oorgaan na derde partye, ✓ bv. wanneer kinders naby 'n steenkoolkragstasie asma kry as gevolg van die rook. ✓

Dit bring addisionele sosiale koste vir die inwoners wat nou mediese koste betaal vir die negatiewe eksternaliteite (rook). ✓✓

Oordrag en beheerstelsels ✓

Hierdie strategie handel oor die omgewingskwessies wat staatmaak op wetgewing, voorgeskrewe wetgewing en streng handhawing van nakoming, ✓✓ bv. laat sekere vlakke van gasvrystellings toe. ✓

Vrywillige omgewingsooreenkomste: ✓

Hierdie benadering laat organisasies toe om omgewingswette en regulasies vrywilliglik na te kom. ✓✓ 'n Organisasie wat omgewingsbestuurstelsels ontwerp en implementeer. ✓✓ Dit word gesertifiseer deur die beherende liggaam en word gereeld geouditeer om seker te maak dat hulle aan omgewingsregulasies voldoen. ✓✓

Omgewingskoste, -belasting en -subsidies ✓ Hierdie benadering gebruik die markmeganisme se ekonomiese inisiatiewe om hulle doelwitte in die omgewingsbestuur te bereik. ✓✓ Plaaslike owerhede in Suid-Afrika implementeer omgewingskoste op verbruikers, besighede en ander organisasies op riool-verwydering en rommelversameling. ✓✓

Ekostelselbenadering ✓

Hierdie benadering poog om die hele stelsel in besluitneming te oorweeg in plaas van om te reageer op spesifieke kwessies en uitdagings. ✓✓ Die besluitnemingsproses sal 'n kollektiewe benadering wees wat belanghebbendes van die regerings- departemente, verteenwoordigers van industrieë en omgewingsgroepe en gemeenskappe. ✓✓

Opvoeding ✓

Mense hou daarvan om tot die beskerming van die omgewing by te dra as hulle meer weet van die gevolge van hulle aksies en die vernietiging wat deur die omgewings-agteruitgang veroorsaak sal word. ✓✓

Bestuur van menslike verbruik benadering ✓

Mense is die grootste bydraer tot omgewingsagteruitgang ✓✓ Die verbruikers sal minder hulpbronne gebruik wat tot minder produksie-uitsette lei en minder afval. ✓✓ Hierdie benadering sluit die opvoeding van mense in om hulle individuele leefstyl en verbruikspatrone te verander. ✓✓

(26)

ADDISIONELE GEDEELTE

Gemeenskappe kan die volgende doen:

- Leer oor globale verwarming. Dit is belangrik om bronne te vind en te gebruik wat nie die omgewing gaan besoedel nie ✓✓
- Vermy veldbrande omdat dit lei tot die vrystelling van CO₂. ✓✓
- Erken die gevolge van globale verwarming en inspireer veranderinge ✓✓
- Spaar krag, bv. skakel die ligte af as daar niemand in die vertrek is nie. ✓✓
- Elimineer verkwistende aktiwiteite gedurende tuinmaak ✓✓
- Speel die rol van 'n omgewingsaktivis. ✓✓
- Oorreed mense naby jou om krag te spaar bv. herwin; dit spaar krag in vervaardiging. ✓✓

(10)

SLOT

Beskerming van die omgewing teen globale verwarming is 'n onselfsugtige en edele daad. Dit is baie belangrik sodat toekomstige generasies ook die omgewing kan geniet wat ons nou geniet en selfs beter. ✓✓

(Aanvaar enige relevante slot.)

(2)

TOTAAL AFDELING C: 40
GROOTTOTAAL: 150